Numer 29.

DZIENNIK URZĘDOWY
WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO

w Warszawie dnia 21 Maia 1817 Roku.

Boni civis est, nosse instituta et leges civitatis, iisque obtemperare.

Nro 11504 Wydział Służby Publiczney

KOMMISSYA WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

Podaiąc do publiczney wiadomości przesłane sobie Urządzenie składu i służby Żandarmeryi, wydane przez Kommissyą Rządową Woyny w skutek artykułu 13 wyroku N. Cesarza Jegomości i Króla, stanowiącego utworzenie korpusu Żandarmeryi Woyskowey, oddaie nayprzód wspomnione Urządzenie co do słowa:

URZĄDZENIE SKŁADU i SŁUŻBY ŻANDARMERYI.

Gdy N. Cesarz Jegomość i Król wyrokiem swoim na dniu $\frac{5}{17}$ Października roku zeszłego zapadłym, rozkazał utworzenie Korpusu Żandarmeryi Woyskowey, któreyby szczególnym obowiązkiem było ułatwianie śrzodków dążących do utrzymania spokoyności, porządku i bezpieczeństwa publicznego w całym kraiu; a gdy artykuł 13 tegoż wyroku opiewa „porządek „służby równie iak obowiązki i powinności Żandarmeryi, przepisane zosta„ną szczególną Instrukcyą" Przepisy zatym ninieyszego Urządzenia ustanowią szczegóły organizacyi i służby tego Korpusu.

TYTUŁ I.
Skład Korpusu.
Sztab Wyższy.

Art: 1. Pułkownik 1 — Podpułkownik lub Major 1 — Adjutant 1 — Kassyer 1. w ogóle ludzi 4.

29

Officerowie, Podofficerowie i Zołnierze.

Kapitanów 8 — Poruczników i Podporuczników 33 — Wachmistrzów 8, koni 8 — Podofficerów 43, koni 43 — Trębaczy 8, koni 8. — Żandarmów 1széy klassy na koniach ludzi 46, koni 46 — Żandarmów 2giéy klassy na koniach ludzi 156, koni 156 — Żandarmów 2giéy klassy bez koni ludzi 78 — Ogół ludzi 380, koni 261.

Sztab Niższy.

Chirurg 1 — Pisarz 1 — Pisarz 2giey klassy 1 — Pomocników Siodlarzy 2 — Pomocników Kowali 2 — Ogół ludzi 7.

Summa ogólna ludzi 387, koni 261.

R O Z K Ł A D.

Art: 2. Korpus Żandarmów składać się będzie z 9ciu oddziałów a) Rozkład Żandarmeryi w 8miu Województwach i 31 Obwodach, nastąpi w sposobie niżéy wskazanym:

W Stolicy każdego Województwa znaydować się będzie:

Kapitan 1 — Wachmistrz 1 — Podofficer 1 — Trębacz 1 — Żandarmów konnych 6 — Żandarmów pieszych 2.

Ogółem na 8 Województw.

Kapitanów 8 — Wachmistrzów 8 — Podofficerów 8 — Trębaczy 8 — Żandarmów konnych 48 — Żandarmów pieszych 16

Co uczyni na 8 Województw 96.

W Stolicy każdego Obwodu będzie:

Porucznik albo Podporucznik 1 — Podofficer 1 — Żandarmów konnych 4 Żandarmów pieszych 2 — Ogółem 8.

Wypada na 31 Obwodów.

Poruczników lub podporuczników 31 — Podofficerów 31 — Żandarmów konnych 124 — Żandarmów pieszych 62 — Ogół 248.

Oddział pod bezpośredniemi rozkazami Naczelnego Wodza zostaiący, składać się będzie:

Z Poruczników lub Podporuczników 2 — Podofficerów 4 — Żandarmów 30 — Ogół 36.

TYTUŁ II.

Porządek Wewnętrzny.

Art: 3. Prości Żandarmowie dzielić się będą na dwie klassy. — Pierwsza składać się ma z 46 ludzi, z których 30 przy Naczelnym Wodzu, a po dwóch w Stolicy każdego Województwa. — Co uczyni szesnastu na ośm Województw.

Art: 4 Wachmistrze, Podofficerowie i Trębacze opatrzeni będą w konie, Żandarmowie zaś urządzeni zostaną iak następuie:

30 Żandarmów konnych do dyspozycyi Naczelnego Wodza. — W Stolicy każdego Województwa będzie 6ciu Żandarmów konnych, a 2ch pieszych. — W Obwodach zaś po 4ch konnych i po 2ch pieszych.

Ogółem 202 na koniach, a 78 bez koni.

Art: 5. Żandarmerya należy do broni jazdy i zostawać będzie pod rozkazami Generała Dywizyi Dowódzcy téy broni.

Art: 6. W wyborze ludzi powołanych do żandarmeryi z szczególnieyszą troskliwością zapewniać się trzeba o dobrych ich obyczaiach; powinni oni koniecznie umieć czytać i pisać, bydź składu ciała silnego i mieć od 30 do 50 lat.

TYTUŁ III.

Żółd.

Art: 7. Płaca Officerów Żandarmeryi ustanowiona iest iak następuie:

a) Pułkownik Żandarmeryi pobierać będzie tenże sam żołd i wynagrodzenia, iakie są przeznaczone dla Pułkownika Dowodzcy Pułku jazdy.

b) Officerowie wyżsi, i niżsi, mieć będą żołd i wynadgrodzenia odpowiadaiące ich stopniom w jazdzie.

c) Wachmistrze, Podofficerowie i Trębacze, żołd swych stopni tak iak w jazdzie i osmą część w dodatku:

d) Żandarmowie pierwszéy klassy mieć będą żołd Podofficerów jazdy i dwunastą część w dodatku.

e) Żandarmowie drugiey klassy, żołd Podofficerów jazdy bez dodatku.

Art: 8. Wydatki na koszary, odnowienie oporządzenia, wynadgrodzenie za furaż i kwatery, iako też koszta objażdżek, oznaczone będą oddzielném urządzeniem.

TYTUŁ IV.

Ubiór.

Art: 9. Kolór, króy i szczegóły munduru, tudzież oporządzenia, powinny bydź podług wzoru iaki w tèy mierze ogłoszony zostanie.

TYTUŁ V.

Urządzenie Ogólne Służby.

Art. 10. Zandarmerya iest Korpusem Policyinym Woyskowym, powinna czuwać, wglądać i udzielać pomocy w wykonywaniu środków Policyi Generalnèy Królestwa.

Art. 11 Obowiązkiem Korpusu tego iest zapewniać utrzymanie porządku i wykonywanie Praw.

Art: 12. Czuwać szczególniey nad bezpieczeństwem pól i gościńców.

Art: 13. Aby Zandarmerya była w możności wypełnienia we wszystkich szczegółach obowiązków, pod tym względem na nią włożonych, powinna mieć dokładną wiadomość wszelkich Praw, Ustaw, Urządzeń Sądowych Policyinych, Celnych, i Administracyi ogólney, ile wykonanie onych może wymagać środków poskromienia, lub siły zbroynéy.

Na mocy więc tey zasady, działania Korpusu Zandarmeryi oznaczone będą pod nazwiskiem Służby zwyczayney i Służby nadzwyczayney.

Służba Zwyczayna i znoszenie się.

Art: 14. Obowiązkiem iest Oddziałów Zandarmeryi odbywać marsze, objaźdźki i patrole na gościńcach, drogach pobocznych i krzyżowych, tudzież we wszystkich mieyscach Obwodu powierzonego ich dozorowi; dopełniane przez siebie czynności dawać codziennie Władzom mieyscowym do poświadczenia na kartach służbowych, i sporządzać tym sposobem Dziennik szczegółowy, który utrzymywać powinni.

Art. 15. Zbierać i zasięgać wszelkich wiadomości względem zbrodni i występków publicznych, i o takowych uwiadamiać właściwe Władze.

Art. 16. Sledzić i ścigać złoczyńców.

Art. 17. Imać każdego zdybanego na gorącym uczynku lub ścigać go drogą zaskarżenia albo denuncyacyi.

Art: 18 Chwytać każdego maiącego przy sobie broń zakrwawioną a przez to podeyrzanego o zbrodnią.

Art. 19. Imać łotrów, rozbóyników i podpalaczów.

Art. 20. Chwytać niszczących lasy, zbiory, poluiących na obcym gruncie i przemycaiących Cło.

Art. 21. Rozpędzać siłą wszelkie kupy zbroyne.

Art 22. Rozpędzać wszelkie tłumy niezbroyne i ieżeli potrzeba tego wymagać będzie, użyć siły zbroyney z obowiązkiem uwiadomienia o tém niezwłocznie Władzy i Administracyi mieyscowéy.

Art: 23. Imać każdego, ktoby dopuścił się wykroczeń uczynkowych lub gwałtu przeciwko bezpieczeństwu osób i własności publiczney lub prywatney.

Art: 24. Bydź pomocą Władzom Rządowym w poborach grosza publicznego i w wykonywaniu poleceń Sądowych.

Art: 25 Zapewniać wolnyprzewóz żywności i chwytać tych wszystkich którzyby się siłą temu sprzeciwiali.

Art: 26. Mieć oko na żebraków i włóczęgów, i używać względem nich ostrożności prawem przepisanych. W tym zamiarze Władze Administracyine obowiązane są udzielać Zandarmeryi wiadomości o wszystkich osobach znayduiących się na liście tych, na których Policya winna mieć baczenie.

Art: 27. Sporządzać wywody słowne w przypadkach znalezienia trupów ludzkich na gościńcach, polach, lub wydobycia onych z wody i uwiadamiać o tém nayblizszego Officera Zandarmeryi, który winien będzie za odebraniem doniesienia udać się osobiście na mieysce.

Art: 28. Sporządzać wywody słowne pożarów, wyłamów, morderstw i wszystkich zbrodni zostawuiących po sobie ślady.

Art: 29. Sporządzać wywody słowne zeznań uczynionych Członkom Zandarmeryi przez mieszkańców, sąsiadów, krewnych, przyiacioł i inne osoby, któreby były w stanie udzielenia im skazówek, dowodów i obiaśnień względem sprawców zbrodni lub występków, tudzież względem ich wspólników.

Art: 30. Bydź obecnemi w czasie wielkich zgromadzeń ludu, iako to: Jarmarków, Odpustów i obrzędów publicznych.

Art: 31. Prowadzić więzniów lub skazanych, z użyciem wszelkich ostrożności, aby się nie wymknęli.

Art: 32. Imać i przytrzymywać zbiegów, tudzież woyskowych, którzy by niebyli opatrzeni w urlopy lub paszporta, podług przepisaney formy sporządzone.

Art: 33. Dopilnować aby woyskowi po upłynieniu urlopu lub pozwolenia na czas ograniczony im udzielonego, wracali do swych Korpusów. W tym celu woyskowi powinni urlopy swoie, lub pozwolenia dawać do zawidzenia Kapitanowi lub Porucznikowi Zandarmeryi, który ie sobie winien

zanotować, ażeby w przypadku opóźnienia, przymusić ich do udania się do swych Korpusów.

Art: 34. Gdy Woysko przechodzić będzie przez obwód którego z Dowódzców Zandarmeryi oddział onéyże powinien znaydować się w tyle i po bokach tegoż woyska, zatrzymywać włóczęgów zchodzących z drogi i oddawać ich Dowodzcy korpusu, również iako i tych, którzyby się dopuścili zdrożności bądź w czasie pochodu, bądź w mieyscach pobytu.

Art: 35. Przytrzymywać każdego Cudzoziemca krążącego wewnątrz Królestwa bez paszportu, lub za paszportem nie podług Praw sporządzonym, z obowiązkiem stawienia go niezwłocznie przed Władzą mieyscową.

Art: 36. Imać i przytrzymywać żebraków zdrowych w przypadkach lub okolicznościach w którychby ci stali się godnemi ukarania, z obowiązkiem stawienia ich przed Władzą mieyscową: a to końcem postąpienia sobie z niemi podług Praw ustanowionych względem powściągnienia żebractwa.

Art: 37. Imać i przytrzymywać każdego, którýby się dopuścił szkód w lasach, psuł ogrodzenia, mury, szpalery, rowy, tém bardziey gdyby po dopełnieniu takowych wykroczeń nastąpiła kradzież; również tego ktoby kradł owoce lub płody z gruntu uprawnego.

Art: 38. Imać i przytrzymywać wszystkich, którzyby przez nierostropność, niedbalstwo, rozbieganie się ich koni, lub innym sposobem zranili osobę iakową na drodze, ulicy, lub na gościńcu.

Art: 39. Imać i przytrzymywać wszystkich, którzyby na placach publicznych, iarmarkach i targach, utrzymywali gry hazardowne, tudzież inne prawem zabronione.

Art: 40. Chwytać i przytrzymywać wszystkich psuiących iakimkolwiek bądź sposobem drzewa na gościńcach zasadzone.

Art: 41. Mieć Policyą na gościńcach, utrzymywać tamże kommunikacye wolne w każdym czasie; dopilnować aby furmani, woźnice i fornale nieodstępowali od swych koni, a w przypadkach oporu imać tych, którzyby drogi i przeyścia zawalali i prowadzić ich przed Władzę cywilną.

Art: 42. Żaden z podróżnych niebędzie mógł wzbraniać się okazać paszportu żandarmom, skoro ci przybrani w mundur żądać tego będą.

Art: 43. Opis znamienny złodziei, zbóyców i łotrów, niemniey innych osób, względem przytrzymania których zaydzie rozkaz, ma bydź udzielony żandarmeryi, która w przypadku przytrzymania osoby opisanéy, przeprowadzać ią będzie od kommendy do kommendy, aż na mieysce opisem wskazane.

Art: 44. Żandarmowie maią moc przeglądania domów zaiezdnych, szynków i innych domów otwartych dla Publiczności, nawet w nocy po

godzinie w którey stosownie do urządzeń Policyynych, domy te powinny bydź zamknięte, a to w zamiarze śledzenia tamże osób opisanych, którychby przytrzymanie nakazaném było przez właściwą Władzę.

Art: 45. Utrzymuiący Oberże i Domy zaiezdne, winni są na każde żądanie Officerów i Dowódzców oddziałów właściwego Obwodu, pokazywać księgi swoie.

Art: 46. Wszystkie wywody słowne względem istoty przewinienia, poymania, i przytrzymania, maią bydź przesłane w przeciągu 24ch godzin Władzom Administracyynym w kształcie kommunikacyi, a Dowódzcy żandarmeryi w kształcie rapportu, zachowuiąc w téy mierze porządek stopni.

O Znoszeniu się.

Art: 47. Co pięć dni oddziały Żandarmeryi znosić się czyli korrespondować, między sobą będą; Kapitanowie na rapport Poruczników, i Podporuczników porozumieią się z Kommissyami Woiewódzkiemi, końcem oznaczenia punktów pośrzednich korrespondencyi. Przedmiot ten podanym bydź ma pod zatwierdzenie Naczelnego Dowódzcy.

Art: 48. Rzeczone znoszenie się następować ma w czasie objaździek i patrolowania ciągłego. Zamiarem onych będzie z strony oddziałów, udzielanie sobie odebranych doniesień w tém coby tyczeć się mogło publicznego bezpieczeństwa, umówienie się względém przedsiębranego śledztwa zbiegów tak z woyska, iako też zaciągowych, złoczyńców i innych, niemniey przyprowadzenie więźniów, których transport nakazanym zostanie od oddziału do oddziału, nakoniec oddanie powierzonych im rozkazów i listów Officerom Żandarmeryi konsystuiącym w mieyscach, do których znoszenia się takowe wymierzone zostaną.

Służba Nadzwyczayna.

O Stosunkach Zandarmeryi z Władzami Cywilnemi.

Art: 49. Żandarmerya mimo natury swych czynności niemoże, ani bydź powinna pod rozporządzeniem lub rozkazami Władzy Cywilnéy.

Art: 50. Kommissye Woiewódzkie i Kommissarze Obwodowi nie będą mogli używać żandarmów pod ich zarządzeniem zostaiących, iak tylko do utrzymania spokoyności i bezpieczeństwa publicznego, chwytania i strzeżenia złoczyńców, prowadzenia tak ich iako i innych więźniów na wskazane mieysca, exekwowania należytości Skarbowéy.

W żadnym przypadku tyczącym się Administracyi cywilnéy, nie może Dowódzca Żandarmeryi działać, chyba na wezwanie Władzy cywilnéy.

Art: 51. Władze woyskowe i cywilne obowiązane są na każde wezwanie dawać pomoc żandarmeryi, gdy ta działać będzie, na mocy prawnego upoważnienia.

Art: 52. Wzaiemnie żandarmerya we wszelkich przypadkach pośpiechu wymagaiących, winna iest wsparcie i pomoc za odebranėm o to na piśmie wezwaniem; w zdarzeniach zaś mniey nagłych i bezpieczeństwu niezagrażaiących, Władze udawać się powinny do właściwych Dowódzców żandarmeryi z wezwaniem o potrzebną pomoc, która im w żadnym przypadku nie może bydź odmówioną.

Art: 53. Dla urządzenia służby w tym wszystkim co się tyczy zaradzenia nieporządkowi i utrzymania bezpieczeństwa publicznego, ścisłym będzie obowiązkiem żandarmeryi wskazywać Władzy Cywilney w kształcie kommunikacyi, wszelkie nadużycia i wykroczenia iakieby przez nią przy pełnieniu iey obowiązków, odkryte lub poskromione zostały.

TYTUŁ VI

Policya.

Art: 54. Wszelka Urządzeniem niedozwolona surowość przy aresztowaniu, więzieniu lub exekucyach iest wykroczeniem. Zakazuie się przeto wyraźnie wszystkim, a mianowicie Członkom Zandarmeryi iako maiącym poruczoną sobie siłę, i bezpieczeństwo publiczne, złe obchodzenie się lub krzywdzenie osób przytrzymanych a nawet dopuszczenie się względem nich śrzodków gwałtownieyszych, wyiąwszy iedynie przypadek oporu lub buntu; w tym bowiem zdarzeniu wolno im iest przy dopełnieniu powierzonych im czynności, siłą odeprzeć gwałt, i targnienie się na nich.

Art: 55. Wszelkie nadużycie władzy albo opieszałość w wykonywaniu obowiązków, wszelkie zdzierstwo, przechowywanie lub pobłażanie osobom wykraczaiącym przeciwko Prawom ogólnym lub Municypalnym Królestwa, przez Dowodzców oddziałów donoszonemi i naysurowiey karanemi bydź powinny.

TYTUŁ VII.

Przepisy szczególne dla Dowodzców Zandarmeryi.

Ważne obowiązki ninieyszą Organizacyą Zandarmeryi poruczone i skomplikowana iey służba, szczególnieyszey wymagaią baczności, w wyborze woyskowych do składu iey powołać się maiących. Powa-

(Dalszy Ciąg w Dodatku) DODATEK

DODATEK DO NUMERU 29.

DZIENNIKA URZĘDOWEGO

WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO.

(Dalszy Ciąg Urządzenia względem Zandarmeryi)

Powaga iakiéy koniecznie doznawać maią Zandarmowie, nietylko powinna wypływać z powierzoney im władzy, ale nawet bydź skutkiem okazanego rozsądku i nieskazitelności. Należy bowiem przeiąć się tą uwagą, iż Zandarmerya ieżeli w czasie pokoiu nie iest istotnie pożyteczną, tedy może stać się arcy szkodliwą, gdyby dla źle dobranego składu, starała się raczey o uwiecznienie iak o ukrócenie nieporządku. Jest to bowiem niezaprzeczoną prawdą, iż ze wszystkich nadużyciów, te które popełnione bywaią za pomocą i pod zasłoną Władzy publiczney, są nayniebezpiecznieysze, a to z powodu, iż naydłużey mogą bydź taione, że naytrudnieysze są do odkrycia, iż rzadko nader bywaią karane, i że nakoniec wykorzenienie onych, skoro zaraza raz iuż dotknęła wszystkie części składu, naymniey iest do uskutecznienia podobném." —

Następnie, wyłuszczone przepisy przechodząc zkolei artykuły nim obięte, dotyczące się bezpośrzednio sposobu zachowania się Obywateli i Mieszkańców w tém nowo zaprowadzoném zarządzeniu, do ścisłego wykonania poleca.

Tytuły I, II, III, i IV, obeymuiące ustawy ściągaiące się tylko do urządzenia korpusu żandarmeryi z względu woyskowego, nieobchodzą osób do tego nieinteressowanych, dla czego żadnego niepotrzebuią rozebrania. — Na tytuł V, szczególnieyszą Obywatele i Mieszkańcy Woiewództwa Mazowieckiego, a naywięcey Władze mieyscowe iakiemi są Wóyci i Burmistrze zwrócić winni uwagę, dokonanie albowiem obowiązków nim, żandarmeryi wskazanych, narazić by mogło publiczność na nieprzyiemności i odpowiedzialność, którym iedynie dopełnieniem w całéy rozciągłości urządzeń kraiowych, zmierzaiących do zabezpieczenia należnego porządku w wszystkich gałęziach Policyi tudzież Administracyi kraiowéy zapobiedz można: aby zaś Żandarmerya była w możności wypełniania we wszystkich

szczegółach obowiązków pod tym względem na nią włożonych, powinna mieć dokładną wiadomość wszelkich praw, ustaw, urządzeń Sądowych Policyynych, Celnych i Administracyi ogólney, które lubo drogą właściwą będzie sobie miała udzieloną, przecież żadna Władza mieyscowa wymówić się nie może od kommunikowania iey takowych, o tyle, o ile się do niey ściągaią w razie gdy o to zawezwaną zostanie; postępuiąc daléy spostrzegamy, iż

artykuły 12 i 14 przepisuią żandarmeryi, szczególnieysze czuwanie, nad bezpieczeństwem pól i gościńców, tym końcem włożony na nich iest obowiązek obieżdżania i patrolowania na gościńcach, drogach publicznych i krzyżowych, tudzież w wszystkich mieyscach Obwodu powierzonego ich dozorowi, obok tego, w dowód dopełnienia przez nich czynności wspomnionych, maią codziennie Władzom mieyscowym dawać do poświadczenia karty służbowe; od takowego poświadczenia żadna Władza mieyscowa, a mianowicie Burmistrze w Miastach, Wóyci we Wsiach wymawiać się niepowinni pod surową odpowiedzialnością, owszem za zgłoszeniem się oddziału żandarmeryi, lub iednego żandarma, Burmistrz lub Wóyt, powziąwszy zawiadomienie, w iakim celu przybył, lub też iaką odbył czynność, niebawnie zapisze w podanéy sobie karcie służbowéy;

a) Datę przybycia

b) Jaką podług oświadczenia podaiącego kartę, zaymował się czynnością w Obwodzie respective gminy.

c) Jakie z tey czynności wynikły resultaty, i tak czyli włóczęgę żandarm Władzy mieyscowey doprowadził? czyli ią zawiadomił o złéy drodze, moście i t. d.

Niemniey wszelkie inne doniesienia, tyczące się obowiązków żandarmeryi; aby zaś ślad tego w aktach Władz mieyscowych pozostał, a tém samém też postawione były w stanie zarządzenia środków potrzebnych, w skutku takowych doniesień, winien każdy Burmistrz i Wóyt utrzymywać Dziennik obiazdu żandarmeryi, w który zaciągać należy zapisy czynione w karcie służbowéy Dziennik takowy nayporządniey utrzymywanym bydź ma, albowiem z niego tylko Władze Zwierzchnicze przekonanie powziąść będą mogły, o ile Władze mieyscowe doniesione im przez żandarmeryą czyny, i w iakim sposobie załatwiły.

Co do artykułów 15, 16, 17, 18 i 19, Władze mieyscowe, iak zawsze usilnie zasięgać obowiązane wszelkich wiadomości względem zbrodni i występków publicznych, tak tém więcey teraz skutecznie oném zapobiegać będą w stanie, maiąc podaną większą łatwość odkrycia ich za pomocą poleconéy w téy mierze baczności żandarmeryi. Każde odebrane w

tym przedmiocie doniesienie, ściśle przez Władze mieyscowe dochodzone i wyiaśnione bydź winno, wykraczaiący zaś odprowadzonym bydź ma do właściwéy Władzy wyższéy.

Co do artykułu 20.

Niszczenia lasów rozmyślnego, lub płodów ziemnych, polowania na obcym gruncie i przemycania cła, pod karą prawem przepisaną zakazuie się, z odwołaniem się do znanych w tey mierze urządzeń Władze mieyscowe zawiadomione przez Zandarmeryą o popełnionym przez kogo bądź kolwiek przewinieniu tego rodzaiu, przedstawią go właściwey Władzy do ukarania. Co do polowania atoli, które wzaiemnie na obcych polach z strony właścicieli dozwalane bywa, należy się opatrzyć dla uniknienia koniecznemu Zandarmeryi tłomaczeniu się w razie na cudzych gruntach polowania, w zaświadczenie właściciela dozwalaiącego polowania zawidziane przez Wóyta gminy. Wyraźnie się przecież wzbrania polowanie w miesiącach mnożenia się zwierzyny, a mianowicie od 1go Marca do 24 Sierpnia, z odwołaniem się do urządzeń w téy mierze znanych: poluiący w téy epoce, przez Zandarmeryą dostrzeżony bądź na swoim bądź na obcym gruncie, doniesiony Władzy mieyscowéy, od ustanowionéy kary uwolnionym bydź niemoże.

Co do artykułów 21, 22 i 23.

Władze mieyscowe po odebraném przez Zandarmeryą doniesieniu o rozpędzeniu kupy zbroynéy, lub tłumu niezbroynego, winny dochodzić powodów które się tego stały przyczyną, i ieżeli w ich iest władzy, takowe uprzątnąć: ieżeli zaś przechodzi ich obowiązki, rzecz przełożonéy władzy przedstawić z przesłaniem tych do ukarania, którzy namową lub przykładem innych nakłonili.

Co do artykułu 24

Upoważniony przez właściwą władzę oddział Zandarmeryi lub ieden Zandarm do przyspieszenia wpływu grosza publicznego, żadnych przeciwności doznawać niepowinien, w czém Władze mieyscowe skutku dopilnować są obowiązane, każdy bowiem opór Kontrybuentów, lub niewłaściwe z Zandarmem obeyście, wszczególności ściąga karę na winnego, a odpowiedzialność na władze mieyscowe.

Co do artykułu 25.

Lubo wątpić nienależy, iż w tak ważnym przedmiocie iakim iest zabezpieczenie dowozu żywności potrzebnéy, przez zasłonienie od różnych przeciążeń niedozwolonych dowożących takową władze mieyscowe przepisanych trzymaiąc się zasad, należnego w téy mierze dozieraią porządku; gdyby przecież iakie zdrożności przez Zandarmeryą gdzie kolwiek dostrze-

żone i władzom mieyscowym doniesione zostały, należy pociągnąć wykraczaiących do kary.

Co do artykułu 26

Wóyci i Burmistrze chcąc się uchylić od odpowiedzialności, iakaby na nich spadać mogła z powodu odkrycia przez Zandarmeryą Zebraków i Włóczęgów w respective ich Gminach, winni się ściśle w tey mierze stosować do zarządzeń tyle razy ponowionych: ogólną iest zasadą, iż Człowiek niemaiący Paszportu Władzy kraiowey, lub zaświadczenia Wóyta Gminy w którey się rodził, lub z którey przyszedł, mieniąc się bydź zagranicznym niebędący w stanie ukazania paszportu na Komorze Celnéy Granicznéy, którą przebywał zawidzianego, uważanym bydź ma za włóczęgę i iako z takowym postąpić należy. Dla zapobieżenia zaś mnożeniu się liczby żebraków, winni Wóyci i Burmistrze w respective Gminach osadzać istotnie nędznych w Szpitalach, gdzie zaś takowych niema, należy ie ustanowić za zniesieniem się z Mieszkańcami, tudzież obmyśleć fundusz na ich utrzymanie, tam osadzać należy kaleki i podeszłych w wieku którzy utrzymać się z pracy nie są w stanie i przez własną familiią utrzymani bydź niemogą, próżniacy zaś pod pozorem kalectwa usuwaiący się od pracy, a Zebractwem stawaiący się ciężarem publiczności cierpianemi bydź niepowinni, lecz do pracy właściwey, przytrzymywanemi bydź maią, albo też postąpić z niemi należy podług praw ustanowionych względem powściągania Żebraków, doniesionych sobie przez Zandarmeryą takowych włóczęgów lub żebraków, władzę mieyscową wezwać i z niemi podług przepisów postąpić są obowiązane, gdyby zaś w ich Obwodach osoby się znaydowały, które pod okiem Policyi zostawać by musiały, tych listę należy Zandarmeryi do ścisłego nad niemi czuwania udzielać.

Co do artykułów 27 28 29.

W przypadkach znalezienia trupów ludzkich na Gościńcach, polach, lub wydobycia onych z wody, niemniey pożarów, wyłamów, morderstw i wszystkich zbrodni zostawuiących po sobie ślady, kiedy Zandarmerya dochodząc rzeczy wywody słowne sporządzać będzie, władze mieyscowe maiąc na uwadze, iż to równie do ich należy attrybucyi, łącznie do tey czynności o ile tylko okoliczności im pozwolą przystępować winny, z zatrzymaniem Exemplarza iednego wywodu dla przedstawienia go władzy przełożoney w sposobie prawem przepisanym i dotąd zachowanym.

Co do artykułu 30

W czasie wielkich zgromadzeń ludzi iako to: Jarmarków, Odpustów i Obrzędów publicznych, władze mieyscowe łącznie z Zandarmeryą obecne bydź powinny, dla wczesnego zapobieżenia skutkom z piiaństwa i złodziey-

stwa wyniknąć mogącym, roztropność połączoną z właściwym stopniem łagodności w takowych przypadkach przewodniczyć winny.

Co do artykułu 31 i 32

Gdy obowiązkiem iest Zandarmeryi prowadzić więzniów, skazanych iuż na iaką kolwiek bądź karę do przeznaczonych mieysc, imać zbiegów tudzież Woyskowych nieopatrzonych w Urlopy lub paszporty, przeto władze mieyscowe, w razie potrzeby na każdą rekwizycyą Zandarmeryi, odmawiać niemogą pomocy przy transporcie, owszem skutecznie ią udzielać winny, w przeciwnym bowiem razie, za udowodnieniem iż wezwaniu Zandarmeryi w przydaniu assystencyi nieuczyniły zadosyć, wszelka odpowiedzialność z powodu zbieżenia aresztowanych z transportu na nie spada.

Co do artykułu 33.

Władze mieyscowe sciśle dopilnować winny, aby Woyskowi zostaiący w Obwodzie respec: Gmin, po upłynieniu urlopu lub pozwolenia na czas ograniczony Im udzielonego do swych wracali korpusów, odseła się w tey mierze do urządzeń iuż ogłoszonych, znamienieniem; iż żadnemu Woyskowemu pobyt w Gminie dozwolonym bydź niema, ieżeli się przed władzą woyskową dowodami iasnemi, iakiem iest urlop niewylegitymuie, w przeciwnym razie, uważanym bydź winien, iako nieprawnie oddalaiący się od korpusów — Władza mieyscowa przekonawszy się o legalności urlopu, zaciągnie w swym Dzienniku datę onego, i czas trwania Urlopu dla postawienia się w możności po upłynieniu onego, zawiadomić Zandarmeryą o przetrzymuiącym takowy. Niedopełniona wskazanym tym sposobem formalność, ściągnie na uchybiaiących iey odpowiedzialność, po zchwytaniu zaś przetrzymuiącego Urlop i oddaniu go Zandarmeryi, lub po wskazaniu teyże mieysca pobytu iego, Władza mieyscowa respective Kommissarzy Obwodowych o tym zawiadomi.

Co do artykułu 34.

W czasie przechodu Woysk, władze mieyscowe zatrzymuiących się włóczęgów zchodzących z drogi, lub dopuszczaiących się zdrożności, Zandarmeryi donosić winny, toż samo się ściąga i do tych, którzyby się iakich kolwiek bądź nadużyciów w mieyscach pobytu dopuścili. Tym sposobem Obywatele i mieszkańcy spokoyność maiąc zabezpieczoną, unikać winni wszelkich z woyskowemi zawadów, udaiąc się w każdym razie, albo do władzy mieyscowéy, albo też gdyby pośpiech tego wymagał, bezpośrzednio do Zandarmeryi.

Co do artykułu 35.

Cudzoziemiec w śrzodek kraiu puszczanym bydź niema, ieżeli się niewylegitymuie paszportem formalnie sporządzonym, lub też dowodami, od-

dzielnie Urządzeniem dla przybywaiących do Kraiu Cudzoziemców wydaném wskazanych, dla ścisłego tego dochodzenia Wóyci po wsiach, szczególniey na walnych traktach położonych, a Burmistrze w Miastach wszelkie w téy mierze iuż wydane urządzenia wykonywać winni pod odpowiedzialnością. Cudzoziemiec niemogący okazać paszportu, lub innych dowodów nadaiących mu prawo bawienia w kraiu, bądź przez mieyscową Policyą bądź przez Zandarmeryą wyśledzony, odprowadzonym bydź ma do Władzy przełożonéy, dla postąpienia z nim wedle znanych zasad policyynych.

Co do artykułu 36 odseła się do artykułu 26.

Co do artykułów 37, 38, 39, 40 i 41.

Dopuszczaiących się wykroczeń wspomnionemi artykułami wytkniętych, schwytanych na uczynku przez Zandarmeryą i Władzy mieyscowéy dostawionych, należy do dokładnego czynu wyiaśnienia, protokularnie pociągać, i z zastosowaniem się do praw kraiowych do kary, gdzie wypadać będzie przedstawiać.

Co do artykułu 42.

Gdy żaden z podróżnych nie będzie mógł wzbraniać się okazać paszportu Zandarmom, skoro ci przybrani w mundur tego żądać będą, a zważaiąc z drugiey strony, iż w skutku wyszłych poprzednio urządzeń od opatrywania się w paszport ieżdżący w kraiu uwolnieni są; ostrzega się, iż nim odpowiadaiącą ninieyszemu postanowieniu ustawą, sposoby legitymacyi podróżnych ogłoszone zostaną, każdy podróżny niekwalifikuiący się z względu wieku, zdrowia lub innych prawnych przyczyn do popisu woyskowego, dla uniknienia pozorów podeyrzanego w kraiu odbywania podróży, opatrzyć się winien w zaświadczenie od właściwego Wóyta, lub Burmistrza, obeymuiące wyszczególnienie, w którey zamieszkały iest gminie i wsi, i że w własnych doczynieniach podróż odbywa. Ci zaś którzy popisowi woyskowemu podlegaią, zaświadczenia wspomnione tylko co do podróży w Obwodzie Powiatu odbywać się mianych od Wóytów lub Burmistrzów otrzymać mogą, i to z wyłuszczeniem czasu na iaki się z gminy oddalaią, niemniey numeru pod którym zaciągnieni są do księgi popisowey. Chcący się zaś oddalić za granicę Obwodu, u respective Kommissarzy Obwodowych o zaświadczenie upominać się winien. Wóyci lub Burmistrze od respective Kommissarzy Obwodowych takowe zaświadczenia udzielane sobie mieć maią. Zaświadczenia pierwsze na czas sześcio miesięczny wydawane bydź mogą, po upłynieniu którego ponawiane bydź winny.

Każdy podróżny okazawszy tym sposobem sporządzone legitymacyyne dowody na żądanie Zandarmów, pewnym bydź może iż zatrzymanym niebędzie, w braku tych zaś iako człowiek bez stałego pobytu uważany, i iako z takiem postąpiono z nim będzie.

Co do artykułu 43.

Listy gończe z opisem znamiennym osób ściganych, na każde wezwanie Zandarmeryi, a nawet i z urzędu przez władze mieyscowe tymże kommunikowane bydź maią. Co do bezpieczeństwa transportu takowych osób, odseła się do artykułów 31 i 32.

Co do artykułu 44 i 45

Ponieważ do attrybucyi Zandarmeryi należy śledzić osoby opisane w czem kolwiek podeyrzane, w wszelkich domach publicznych; przeto Oberzyści, Szynkarze i wszyscy domy publiczne utrzymuiący, w każdym czasie chociażby nawet nocną porą, rewizyi dobrowolnie, pod uniknieniem porozumienia krzywdzącego Ich, poddać się winni, niemniey od pokazania ksiąg swoich na żądanie Officyerów i od Dowódzców Oddziałów Zandarmeryi wymawiać się niemogą — Okazany w tey mierze opor, ściąga karę prawem przepisaną na utrudzaiącego działania policyine.

Tak przeszedłszy artykuły Urządzenia korpusu Zandarmeryi w mowie będącego wskazuiące, zaprowadzone stosunki między Obywatelami i mięszkańcami Woiewództwa Mazowieckiego, a szczególniey Burmistrzami i Wóytami, a tymże korpusem, Kommissya Woiewodzka widzi potrzebę namienienia, iż gdy w duchu urządzenia tegoż korpusu Zandarmeryi szczególnieyszym iest Iego obowiązkiem ułatwiać śrzodki dążące do utrzymania spokoyności porządku i bezpieczeństwa publicznego w całym kraiu, przeto nikt pod ściągnieniem surowey odpowiedzialności na wezwanie Zandarmeryi działaiącey w celu tak pożytecznym, pomocy odmawiać niepowinien wzaiemnie zaś pewnym bydź może każdy potrzebuiący wsparcia i pomocy, iż takowe z strony Zandarmeryi doznawać będzie, byle tylko właściwemi tego puszukiwał drogami, a mianowicie sposobem wskazanym artykułem 52 urządzenia Zandarmeryi.

Ostatecznie Kommissya Woiewódzka Obywateli i Mieszkańców a szczególniey Wóytów i Burmistrzów w Woiewództwie Mazowieckim zostaiących zapewnia, iż iak z iedney strony wszelkie nadużycia przez Członków Zandarmeryi maiących sobie poruczoną siłę i bezpieczeństwo publiczne popełniane, bezkarnie uchodzić niebędą, tak równie z drugiey strony

opieszałość Władz mieyscowych w wykonaniu obowiązków właściwych, niemniey postępowanie Osób wykraczaiących przeciwko prawom ogólnym Kraiowym, przepisaną temiż karę na nie ściągnie.

w Warszawie dnia 21 Maia 1817.

PREZES

R. Rembieliński — Filipecki Sekr. Jen.

Nro 10351. Wydział Administracyyny.

KOMMISSYA WOIEWODZTWA MAZOWIECKIEGO

Reskryptem Kommissyi Rządowéy Spraw Wewnętrznych i Policyi zawiadomioną została o nieszczęśliwych skutkach przypadkowego pożaru w gminie Bolmin, Obwodzie Kieleckim, Woiewództwie Krakowskim z dnia 4go na 5ty Marca r. b., w nocy zdarzonego; pożar takowy dla gwałtownego wiatru nie mogąc bydź przytłumionym, w czterech prawie godzinach oprócz ludzi, którzy nieszczęściu spalenia się lub kalectwa ulegli, pochłonął:

Chałup wieyskich 25 — Stodół 29 — Obór 53 — Chlewów 32 — Bydła sztuk 18 — Trzody 30 — Koni 2 — Zboża w snopie około kóp 200, zboża w ziarnie około korcy 400.

Trzydzieści kilka familii z tego okropnego zdarzenia pozostało bez żadnego sposobu do życia i los ich zawisł iedynie od wsparcia dobroczynnych Osób. Kommissya Woiewódzka będąc upoważnioną przez Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych i Policyi do ogłoszenia w swoiém Woiewództwie dobrowolney składki na wsparcie i zaratowanie nieszczęśliwych, udaie się wtym celu do znaney dobroczynności Woiewództwa tuteyszego Obywateli, którzy w poświęcaniu Ofiar dla ratunku nieszczęśliwych tylokrotnie dali dowody — Otworzone będą na ten koniec składki w każdym Obwodzie w Biórze Kommissarza Obwodowego i w każdém Mieście w Kancellaryi Burmistrza a nawet w Warszawie w Kassie Woiewództwa Mazowieckiego, gdzie każdy pragnący przyłożyć się do wsparcia cierpiących, będzie mógł składać ofiary za zapisywaniem ilości w protokuł, (który w każdém mieyscu składek utrzymywanym będzie) i za odebraniem kwitu na złożoną składkę.

Ogłoszone są na ten cel składki i w innych Woiewództwach Królestwa, lecz Kommissya Woiewódzka pokłada nadzieię w znanym sposobie myślenia Obywateli Woiewództwa Mazowieckiego, iż w tak chwalebnym czynie gdzie idzie o przyniesienie ulgi w cierpieniach, na iakie przez wypadek pożaru, każdemu zdarzyć się mogący, nieszczęśliwi Rodacy są wystawieni, niedozwolą się dadź wyprzedzić Obywatelom innych Woiewództw.

w Warszawie dnia 25 Kwietnia 1817.

PREZES

R. *Rembieliński.* — Filipecki Sekr Jen: